

Reactie ministerie 1

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage.

Uw brief van: 12 juni 2008

Uw kenmerk: 08-LNV-B-81

Ons kenmerk: DP. 2008/898

Datum: 25 juni 2008

Onderwerp: Verzoek om reactie op advies van de Raad voor het Landelijk Gebied over onteigening

Geachte Voorzitter,

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft mij verzocht vóór het Algemeen Overleg 'omzetten (landbouw)gronden in natuur' van 26 juni een reactie aan de Kamer te sturen op het advies van de Raad voor het Landelijk Gebied (RLG) 'De mythologie van onteigening'. De commissie vroeg om deze reactie naar aanleiding van mijn brief van 2 juni waarin ik om uitstel van een kabinetsreactie vroeg tot na de zomer. Ik wilde namelijk de eerste rapportages van de provincies over het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) bij mijn reactie kunnen betrekken. Zoals u weet, voeren de provincies het natuurbeleid in medebewind met mij uit. Mede daartoe hebben de provincies en het Rijk meerjarige afspraken vastgelegd in de ILG-Bestuursovereenkomsten 2007-2013.

Gezien de korte termijn waarop u deze reactie wilt ontvangen, kan ik u geen kabinetsreactie geven.

Inhoud van het advies

In het advies bepleit de Raad een zakelijke omgang met het instrument onteigening. De Raad verwacht dat de aanleg van natuur versneld kan worden door grond via onteigening in handen van de overheid te krijgen. De onteigeningswet biedt meerdere mogelijkheden om grond te verwerven: van gerechtelijke onteigening en zachte dwang tot het bieden van volledige schadeloosstelling.

De Raad adviseert mij, de Staten-Generaal en provinciale bestuurders voor natuur de afweging tussen publieke en private belangen op dezelfde wijze te maken als voor wonen, werken en infrastructuur. De inzet van onteigening dient gebaseerd te worden op rationele overwegingen.

Ook adviseert de Raad om voor onteigening de bovengrens van 10% nu al los te laten, vooruitlopend op de mid-term review van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) en stelt voor hiervoor extra middelen vrij te maken.

Reactie

In de Nota Grondbeleid (VROM, 2001) staat:

'Niet alleen is onteigening doorgaans een kostbare zaak, veelal wordt het als een te zwaar middel beschouwd. Toch kan het vaker toepassen van het onteigeningsinstrumentarium bijdragen aan de vermindering van de stagnatie van groene bestemmingen. Inmiddels is besloten dat tot 10% onteigening acceptabel is binnen de aankoopregel van het SGR (=Structuurschema Groene Ruimte, één van de voorlopers van de Agenda Vitaal Platteland) grondprijnsbeleid (momenteel 5%).'

Onder onteigening wordt hier verstaan het instrumentarium van de onteigeningswet, dus gerechtelijke onteigening en het bieden van volledige schadeloosstelling.

Mijn standpunt blijft dat grondverwerving primair op basis van vrijwilligheid dient plaats te vinden. Bij vrijwillige grondverwerving kunnen eigenaren financieel gefaciliteerd worden in de kosten van verplaatsing van het bedrijf naar andere locaties. In het kader van deze vrijwilligheid wil ik de realisatie van de EHS ook bereiken door middel van particulier natuurbeheer. De grond blijft dan in eigendom van de particulieren of agrariërs. Dit

draagt bij aan de maatschappelijke verbreding van het natuurbeheer door een grotere betrokkenheid van particulieren, waaronder agrariërs. In overleg met alle betrokken partijen probeer ik een impuls te geven aan de realisatie van de ruim 40.000 ha particulier natuurbeheer. Aan het einde van deze zomer wordt op mijn verzoek een traject met alle betrokkenen ingezet om knelpunten bij de realisatie van het particuliere natuurbeheer in beeld te brengen en oplossingen te zoeken. Mochten de instrumenten van vrijwillige grondverwerving en particulier beheer onvoldoende zijn om de EHS-doelen te halen, dan is onteigening een optie. Ook kan dit overwogen worden als de beheerslasten excessief oplopen door versnippering.

Afspraken met provincies

Provincies zijn in het kader van de afspraken die ik met hen gemaakt heb in de ILG-Bestuursovereenkomsten bevoegd ten aanzien van verwervingen en daarmee ook voor het toepassen van onteigening.

Op grond van het beeld van de afgelopen jaren voorzie ik dat de meeste provincies, op vier na (Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Brabant), vooralsnog uit de voeten kunnen met vrijwillige verwerving en de incidentele toepassing van onteigening. In Noord-Holland, Zuid-Holland en Brabant gebeurt dit nu al vaker dan in 10% van de gevallen en met ingang van 2008 zal dat ook in Flevoland het geval zijn. Het landelijk gemiddelde ligt nog onder de 10%. In Noord-Holland en Zuid-Holland wordt overigens niet alleen voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) verworven, maar ook voor Recreatie om de Stad RodS). De exacte percentages onteigening voor 2007 kan ik u nog niet geven. Deze ontvangt u met de ILG-rapportages van de provincies na de zomer.

Ik heb met de provincies in de ILG-Bestuursovereenkomsten afgesproken dat zij gezamenlijk, in de zeven jaar die het ILG telt, niet meer dan 10% op onteigeningsbasis zullen verwerven. Bij de mid-term review zullen we gezamenlijk bezien of aanpassing van het beleid nodig is. Het is denkbaar dat door de hogere percentages onteigening die nodig zijn in Noord-Holland, Zuid-Holland, Brabant en Flevoland de provincies eerder aan de bel trekken. Vanzelfsprekend ben ik dan bereid over de 10%-afpraak te praten.

Daar zal ik dan ook mijn collega's van VROM en VenW bij betrekken. De inhoud van het rapport zal ik meenemen in mijn bestuurlijke gesprekken.

**De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg**